

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра логіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
доц. Комаха Л.Г.

«____» _____ 2017 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
„СУЧАСНА ЛОГІКА”**

для студентів філософського факультету

галузь знань **03 Гуманітарні науки**
спеціальність **033 Філософія**
освітній рівень **Бакалавр**
освітня програма **Філософія**
вид дисципліни **Обов'язкова**

Форма навчання **денна**
Семестр **3**
Навчальний рік **2017/2018**
Кількість кредитів ECTS **4**
Мова викладання **українська**
Форма заключного контролю **екзамен**

Викладачі: **Хоменко Ірина Вікторівна, д.філос.н., професор кафедри логіки**

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2017

Розробники: *Хоменко Ірина Вікторівна, д.філос.н., професор кафедри логіки*

Затверджено

« _____ » _____ 2017 р.

Зав. кафедри логіки

_____ (проф. Хоменко І.В.)

Протокол № 1 від « 30 » серпня 2017 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від « 31 » _____ серпня _____ 2017 року № 2

Голова науково-методичної комісії

_____ (доц. Маслікова І.І.)

« 31 » _____ серпня _____ 2017 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів з провідними напрямками сучасних логічних досліджень у царині формальної логіки, неформальної логіки та теорії аргументації.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** базову інформацію з курсу традиційної логіки: предмет і метод логіки, семіотичний характер логіки, ім'я та поняття, судження та висловлювання, дедуктивні міркування, правдоподібні міркування; базову інформацію з курсу сучасної логіки (I частина): предмет та метод класичної логіки, загальна характеристика логіки висловлювань, загальна характеристика логіки предикатів.
2. **Вміти** формалізувати висловлювання природної мови засобами логіки висловлювань і логіки предикатів, синтаксично та семантично задавати логічні системи, використовувати методи логіки для визначення типу формули, доводити теореми.
3. **Володіти елементарними навичками** роботи з фаховою літературою.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна „Сучасна логіка”(2 частина) належить до переліку нормативних дисциплін та викладається у 3 семестрі ОР бакалавр. Навчальна дисципліна знайомить студентів з провідними напрямками сучасних неklasичних логік. На синтаксичному та семантичному рівнях розглядаються багатозначна, інтуїціонітська, модальна, темпоральна, епістемічна та деонтична логіки. Дається загальна характеристика інших розділів сучасної логіки. Розглядаються неформальні підходи у логічному знанні та у сучасній теорії аргументації.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну картину розвитку сучасного логічного знання, враховуючи як формальні, так і неформальні підходи.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	Філософські та логічні передумови появи	Лекція, семінар,	Усна відповідь, контрольна з	5

	некласичної логіки. Суттєві риси некласичних логік.	самостійна індивідуальна робота	першоджерел, письмова контрольна робота	
1.2	Філософські причини створення багатозначної логіки. Логіки Лукасевіча та сучасні багатозначні логіки.	Лекція, семінар, самостійна індивідуальна робота	Усна відповідь, контрольна з першоджерел, письмова контрольна робота	10
1.3	Синтаксичну та семантичну побудову інтуїціоністської логіки.	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
1.4	Синтаксичну та семантичну побудову модальної логіки.	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
1.5	Загальну характеристику темпоральної, епістемічної та деонтичних логік.	Лекція, семінар, самостійна індивідуальна робота	Усна відповідь, контроль з першоджерел, письмова контрольна робота	5
1.6	Загальну характеристику неформальних досліджень у царині сучасної логіки та теорії аргументації.	Лекція, семінар, самостійна індивідуальна робота	Усна відповідь, контрольна з першоджерел, письмова контрольна робота	5
	Вміти:			
2.1	Будувати на рівні синтаксису системи сучасної логіки.	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	10
2.2	Будувати на рівні семантики системи сучасної логіки	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
2.3	Застосовувати семантичні методи для визначення типу формули в системах сучасної логіки	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
2.4	Доводити теореми в	Лекція,	Усна відповідь,	5

	системах сучасної логіки	семінар	письмова контрольна робота	
2.5	Аналізувати засобами неформальної логіки тексти-аргументації	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	5
2.6	Застосовувати логічний інструментарій для аналізу філософських проблем	Лекція, семінар	Усна відповідь, письмова контрольна робота	10
	Комунікація:			
3.1	Демонструвати здатність до вільної комунікації, застосовуючи сучасну логічну термінологію	Семінар	Усна відповідь	5
3.2	На високому рівні проводити наукові дискусії з філософських питань із застосуванням термінології сучасної логіки	Семінар	Усна відповідь	5
3.3	Будувати аргументацію, застосовуючи засоби неформальної логіки та сучасної теорії аргументації	Семінар	Усна відповідь	5
	Автономність та відповідальність			
4.1	Самостійно витлумачувати різноманітні професійні тексти логічного спрямування, знаходити в них протиріччя, з'ясувати, чи впливає певне положення з інших, чи новий текст доповнює або заперечує попередній	Самостійна індивідуальна робота	Контрольні з першоджерел	3
4.2	Приймати самостійні рішення щодо вибору логічного інструментарію для дослідження філософської проблематики	Семінар	Письмова контрольна робота	3
4.3	Приймати самостійні рішення щодо вибору інструментарію неформальної логіки та	Семінар	Письмова контрольна робота	4

	теорії аргументації для аналізу різноманітних текстів			
--	---	--	--	--

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін)

	Результати навчання дисципліни				
Програмні результати навчання	.1	.2	.1	.1	.2

7. Схема формування оцінки:

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1–1.6), що складає 35% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1–2.6); (комунікація 3.1-3.3); (автономність та відповідальність 4.1-4.3), що складає 65% загальної оцінки.

7.1. Форми оцінювання студентів

- семестрове оцінювання:

1. Усна відповідь:

2 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно виконує практичні завдання;

1 бал – студент у цілому володіє навчальним матеріалом, виконання практичних завдань містить певні неточності.

2. Контрольна з першоджерел:

6 балів – студент продемонстрував повне володіння необхідним матеріалом;

4-5 балів – студент у цілому володіє необхідним матеріалом з певними недоліками;

1-3 бали – студент демонструє лише побіжне знайомство з необхідним матеріалом і не здатний дати коректну відповідь на поставлені запитання

3. Підсумкова контрольна робота:

17-20 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, демонструє ґрунтовні знання при виконанні практичних завдань;

12-16 балів - в достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, робота містить несуттєві неточності;

6-11 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, робота містить суттєві неточності;

0-5 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та

поверхово його викладає, має суттєві помилки в роботі, демонструє не самостійність у виконанні практичних завдань.

- підсумкове оцінювання (у формі письмового екзамену):

Кожний студент отримує варіант екзаменаційної роботи, в якому комбінуються теоретичні питання та практичні завдання. Біля кожного завдання вказана кількість балів, яка нараховується за умов правильного виконання завдання. Загальна кількість балів – 40.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як проста сума балів за систематичну роботу впродовж семестру і балів за екзаменаційну роботу. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та екзаменаційної роботи.

7.2. Організація оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 36 балів	Max – 60 балів
Усна відповідь	Семінари протягом семестру	«1» x 14 = 14	«2» x 14 = 28
Самостійна індивідуальна робота	Жовтень, листопад (контрольні з першоджерел)	«3» x 2 = 6	«6» x 2 = 12
Підсумкова контрольна робота	Остання лекція	«16» x 1 = 16	«20» x 1 = 20

7.3. Умови допуску до підсумкового екзамену:

Студент не допускається до екзамену, якщо під час семестру набрав *менше 36 балів*. Для допуску до екзамену студент має здати всі самостійні роботи та конспекти.

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

Шкала відповідності оцінок:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни: у курсі передбачено 2 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарів, з використанням інтерактивних методів навчання. Завершується дисципліна екзаменом.

Перша частина курсу присвячена вивченню історії та теорії систем сучасної неklasичної логіки (багатозначної, інтуїціоністської, алетичної, темпоральної, епістемічної, деонтичної логік).

Друга частина курсу присвячена вивченню неформальних підходів у царині сучасного логічного знання та теорії аргументації.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин		
		Лек.	Сем.	Сам. роб.
<i>Частина 1.</i>				
1.	Загальна характеристика сучасної логіки	2	2	6
2.	Загальна характеристика багатозначної логіки	4	4	6
3.	Багатозначні логіки Я. Лукасевича	4	4	10
4.	Сучасні багатозначні логіки	2	2	6
5.	Загальна характеристика інтуїціоністської логіки	4	4	6
6.	Загальна характеристика модальної логіки	2	2	6
7.	Інші модальні логіки	2	2	6
<i>Частина 2</i>				
8.	Загальна характеристика неформальної логіки та сучасної теорії аргументації	2	2	6
9.	Поняття про аргументативне міркування	2	2	6
10.	Інструментарій неформальної логіки та сучасної теорії аргументації	2	4	6
	Підсумкова контрольна робота	2		
	Всього	28	28	64

Загальний обсяг – 120 год., у тому числі:

Лекцій – **28 год.,**

Семінарських занять – **28 год.,**

Самостійна робота – **64 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Аристотель. Об истолковании // Аристотель. Сочинения в 4 тт. – т.2. – М., 1978.
2. Ішмуратов А.Т. Вступ до філософської логіки. – К., 1997.
3. Конверський А.Є. Логіка. – К., 2016.
4. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна). – К., 2004.

5. Лукасевич Я. О детерминизме // *Философия и логика Львовско-варшавской школы*. – М., 1999.
6. Лукасевич Я. Прощальная лекция // *Исследования аналитического наследия Львовско-Варшавской школы*. – СПб., 2006, – С. 255–258.
7. Хоменко И.В. Теоретические проблемы неформальной логики: конфликты точек зрения. // *Эпистемология & философия науки*. – 2013. – т. XXXVII, №3. – С. 85-99.
8. Хоменко І.В. Логіка – юристам. – К., 1997.

Додаткова:

1. Аристотель. Вторая аналитика. // *Аристотель. Соч. в 4-х т.* – Т.2. – М., 1978.
2. Аристотель. Первая аналитика. // Там же.
3. Арно А., Николь П. Логика или искусство мыслить. – М., 1997.
4. Бочаров В.А., Маркин В.И. Основы логики. – М., 1994.
5. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика. – М., 1998.
6. Войшвилло Е.К. Понятие как форма мышления. – М., 1989.
7. Герасимова И.А. Феномен аргументации // *Эпистемология & философия науки*. – 2009. – т. XXI, №3. – С. 5-13.
8. Гжегорчик А.А. Популярная логика. – М., 1979.
9. Горский Д.П., Ивин А.А. и др. Краткий словарь по логике. – М., 1991.
10. Гриненко Г.В. Неклассическая логика и культура Запада и Востока // *Полигнозис*. – 2011. – №1. – С. 106-119.
11. Зайцев Д.В. Философская логика и аргументация // *Полигнозис*. – 2009. – №1. – С.3-11.
12. Карнап Р. Значение и необходимость. – М., 1959.
13. Маковельский А.О. История логики. – М., 1967.
14. Мирошниченко П.Н. Готтлоб Фреге и логико-философская мысль XIX – начала XX века. – Запорожье, 2003.
15. Семиотика. – М., 2001.
16. Серебрянников О.Ф., Бродский И.Н. Дедуктивные умозаключения. – Л., 1969.
17. Тарский А. Семантическая концепция истины и основания семантики // *Аналитическая философия: Становление и развитие*. – М., 1998. – С. 90-129.
18. Титов В.Д. Логическое знание в его социально-исторической детерминации. – Харьков, 2004.
19. Уемов А.И. Основы практической логики. – Одесса, 1997.
20. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основи логіки. – К., 1996.
21. Хоменко І.В. Практикум з логіки. – К., 2007.
22. Groarke L. Informal Logic // *The Stanford Encyclopedia of Philosophy*, URL = <https://plato.stanford.edu/archives/spr2017/entries/logic-informal>